

Kriminalomsorgens høgskole
og utdanningscenter KRUS

Syssetjing under straffegjennomføring med elektronisk kontroll – Til hva slags nytte ?

Bacheloroppgave, KRUS 3900

Kandidatnummer : 102592

Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter KRUS
Bachelorutdanning i straffegjennomføring 2023

Antall ord:9779

Innhold

1.0 Innledning.....	3
1.1 Bakgrunn for valg av tema.	3
1.2 Problemstilling.....	5
1.3 Oppgavens avgrensning og oppbygging.....	5
2.0 Metode.....	6
2.1 Valg av metode.....	6
2.2 Litteratursøk.....	7
2.3 Førforståelse	7
2.4 Kildekritikk.....	8
3.0 Litteraturgjennomgang.	8
3.1 Kriminalomsorgens samfunnsoppdrag og EK som straffegjennomføringsform.....	9
3.1.1. Kriminalomsorgens samfunnsoppdrag.....	9
3.1.2. EK som straffegjennomføringsform.....	10
3.1.3 Hvem gjennomfører straff med EK.	10
3.1.4 Regelverksendring med betydning for EK.	11
3.2 Kravet om sysselsetting under soning med EK.	11
3.2.1 Domfeltes erfaringer med EK ordningen.	12
3.3 Teorier som kan knyttes til arbeid som sysselsetting.	13
3.3.1. Desistance- prosesser.....	13
3.3.2. Empowerment.....	15
3.3.3. Stempling og re stempling.	16
3.4 Verdien av arbeid.....	17
4.0 Drøfting.	20
4.1 Sysselsettingens potensielle betydning for desistance-prosesser.	20
4.1.1 Grunnleggende forståelse av ståstedet til den domfelte.	20
4.1.2 Det sosioøkonomiske perspektivet.	20
4.1.3 Domfeltes erfaringer sett i lys av mulig desistance.	21
4.1.4. Arbeid som sysselsetting under soning med EK, til hva slags nytte?	25

5.0 Avslutning	27
5.1 Oppsummering og konklusjon.....	27
5.2 Veien videre.....	28
6.0 Litteraturliste.	29
6.1 Selvvalgt litteratur.	32

1.0 Innledning.

1.1 Bakgrunn for valg av tema.

Denne oppgaven vil omhandle hva sysselsetting under straffegjennomføring med elektronisk kontroll er, hvordan sysselsetting i praksis anvendes og hvilken betydning sysselsetting kan ha for den enkelte domfelte.

Straffegjennomføring med elektronisk kontroll (heretter EK) ble etablert i 2008 som et alternativ til gjennomføring av ubetinget fengselsstraff. I 2021 hadde rundt 30.000 domfelte gjennomført straffen i egen bolig siden etableringen i 2008. I dag gjennomføres nesten halvparten av alle ubetingede fengselsdommer i samfunn (Kriminalomsorgsdirektoratet, 2021).

«I 2022 var det i gjennomsnitt 370 domfelte som gjennomførte straff med elektronisk kontroll til enhver tid. Av disse var 75 delgjennomføringer, det vil si domfelte som blir overført fra fengsel og gjennomfører den siste perioden med elektronisk kontroll. Gjennomsnittlig domslengde på helgjennomføring er på 35 dager, mens gjennomsnittlig gjennomføringstid på delgjennomføring er på 97 dager» (Kriminalomsorgsdirektoratet 2023).

Kriminalomsorgen har en kapasitet på 500 EK plasser fordelt ut på friomsorgsenhetene. I noen sammenhenger har jeg hørt ordningen omtalt som Norges største fengsel. Dette kan gi mening all den tid ordningen kun gjelder for ubetingede fengselsdommer. Ordningen har utviklet seg på noen områder gjennom de 15 årene EK har eksistert som straffegjennomføringsform. Viktige endringer er den maksimale straffegjennomføringstiden som har økt fra 4 til 6 måneder. Videre er alle dommer som faller innenfor straffelovens

kapittel 26, Sedelighet unntatt fra ordningen. EK for varig soningsudyktige (EKVAS) og posisjonsangivelse via GPS fotlenker er innført. Et område som har fått lite fokus er kravet til sysselsetting under EK. Begrepet sysselsetting favner svært vidt både i regelverk og praktisk anvendelse. Det som fanget min oppmerksomhet ved mitt valg av tema er todelt. For det første, i samtaler med EK ansatte lokalt og i andre faglige sammenkomster ble det beskrevet et savn av interesse fra overordnet hold når det gjelder innholdet under straffegjennomføring med EK. For det andre, hva legges til grunn ved valg av sysselsetting for den enkelte domfelte og hvilken betydning har det. I en forlengelse av dette mener jeg det er høyst relevant å reflektere over om EK primært er en soningsmaskin som på rimeligste vis gjennomfører ubetingete dommer eller tilbyr ordningen noe mer. Kriminalomsorgens visjon «straff som endrer» vil bli utfordret i denne oppgaven. Dette fordi visjonen legger til grunn at endring skal skje under straffegjennomføringen. Desistance og andre teorier som det vises til i oppgaven vil belyse at positive pro sosiale endringer kan knyttes til flere forhold. Det kan være straff, men ikke nødvendigvis.

Straffegjennomføringslovens § 2 lovfester at straffen skal ta hensyn til formålet med straffen, motvirke nye straffbare handlinger, være betryggende for samfunnet og sikre de innsatte tilfredsstillende forhold. Forskriftenes § 7-1 utdyper formålet da EK skal fremme domfeltes mulighet til kunne ivareta sine økonomiske og sosiale forpliktelser.

Straffegjennomføringslovens § 3 lovfester at det skal så vidt mulig skje en gradvis overgang fra fengsel til full frihet.

Statistisk sentralbyrå ga i 2015 en landsomfattende undersøkelse av levekår blant innsatte i norske fengsler. Denne avdekket at flertallet av fangebefolkningen hadde levekårsutfordringer på ett eller flere områder (Revol,2015). Ved inngangen til løslatelse manglet 24 prosent et sted å bo. 58 prosent manglet jobb eller studieplass, 40 prosent hadde ikke økonomi til å klare seg etter løslatelse. Undersøkelsen fant en tydelig sammenheng mellom troen på et liv uten kriminalitet og den enkeltes levekårsutfordringer. (Revol 2015, s.68-70).

Riksrevisjonens rapport (2022) om helse, opplæring og velferdstjenester til innsatte i fengsel peker på at Kriminalomsorgen har utfordringer med etterlevelse av så vel visjon, lovfestet formål og innhold. Riksrevisjonen har kartlagt noen områder og presenterer sine funn og forslag til tiltak i sin rapport. Funnene peker blant annet på dårlig tilrettelegging i tilbakeføringsarbeidet, mangelfull kartleggingspraksis og usystematisk oppfølging.

Riksrevisjonen beskriver en arbeidsdrift som ikke evner å bidra til at den domfelte får opparbeidet seg en relevant kompetanse. Selv om denne oppgaven i all hovedsak vil finne seg i terrenget utenfor fengselsinstitusjonene, mener jeg det er viktig å forstå helheten i

potensielle straffegjennomføringsforløp. Det er alltid en risiko for å polarisere elementene i kriminalomsorgen og dermed tape den helhetlige forståelsen for straffegjennomføring og tilbakeføring av syne. Dette kan vanskeliggjøre den gradvise overgangen fra fengsel til frihet som straffegjennomføringsloven § 3 lovfester.

Jeg har som friomsorgsansatt vært opptatt av det mulighetsrommet sysselsetting kan være. Individuelle ulikheter blant domfelte, ståsted i livet og ulikt innhold i sysselsettingen gjør feltet utfordrende. Selv om formålet er klart, er det for meg tydelig at sysselsetting i form av «One size fits all» hverken er hensiktsmessig eller oppnåelig.

Det er oppstilt en rekke krav og vilkår for domfelte som ønsker å sone med fotlenke. Et av disse er krav om sysselsetting. Jeg vil i oppgaven gjennom teorier rundt desistance-prosesser forsøke å belyse om det finnes understøttelse for mulige kriminalitets forbyggende virkninger innenfor min avgrensede definisjon av sysselsetting.

1.2 Problemstilling.

På hvilken måte kan sysselsetting under straffegjennomføring med elektronisk kontroll bidra til etablering eller opprettholdelse av desistance prosesser.

Jeg har valgt formuleringen «på hvilken måte» for bredt å kunne drøfte ulike aspekter knyttet til sysselsetting. Jeg har i tillegg til etablering også valgt opprettholdelse av desistance prosesser. Dette for å kunne belyse prosesser som er startet før straffegjennomføring og før domfelte er sysselsatt.

1.3 Oppgavens avgrensning og oppbygging.

Denne oppgaven omhandler domfelte som gjennomfører hele eller deler av straffen med elektronisk kontroll. Dette etter straffegjennomføringslovens § 16a. Det er ikke gjort avgrensninger i domfelte kategorier utover de rammer regelverket fastsetter. Seksualbrudd-dømte faller følgelig utenfor oppgaven da hele kapittel 26 sedelighet i straffeloven er unntatt fra ordningen. Begrepet sysselsetting er i EK sammenheng et veldig vidt begrep. Jeg har valgt å avgrense oppgaven til domfelte som har ordinært lønnet arbeid og domfelte som gjennom kriminalomsorgens samarbeidspartnere utfører ulønnet arbeid som faller inn under begrepet samfunnsnyttig tjeneste. Jeg har valgt bort undervisning/skole, programvirksomhet og helsemessige behandlingsforløp. Dette begrunner jeg med de erfaringer jeg har gjort knyttet til kompleksiteten med slikt straffegjennomføringsinnhold, samt at jeg vurderer omfanget som beskjedent. Sentralt i oppgaven er begrepet desistance-prosesser. Disse vil bli nærmere forklart i 3.0 Teorier som kan knyttes til arbeid som sysselsetting. Jeg har funnet det relevant

å inkludere teorier om Empowerment, stempling og re stempling da det finnes mange paralleller til teorier om primær, sekundær og tertiær desistance. Jeg har også erfart at teoriene om Empowerment og stemplingsteoriene ofte har sammenfalt med hva som på den ene siden kan være bra og på den andre siden hva som kan være krevende for domfelte i et arbeidsforhold.

Jeg vil videre i oppgaven presentere en metodedel. Denne vil inneholde valg av metode, litteratursøk, kildekritikk og min førforståelse. Etter dette følger en litteraturgjennomgang og deretter oppgavens drøftingsdel. Oppgavens problemstilling svares ut i en avsluttende konklusjon.

2.0 Metode

2.1 Valg av metode

Metode beskrives som den fremgangsmåten som er benyttet for å frembringe ny kunnskap (Dalland 2022). Litteraturstudie er den metoden jeg har brukt for finne kunnskap som kan belyse min problemstilling. Litteraturstudie benytter data fra eksisterende tilgjengelig fagkunnskap, forskning og teori (Dalland 2022, s.199). Jeg har benyttet egne erfaringer innenfor egen praksis ved valgt tema og problemstilling og vil benytte eksisterende teori, forskning og fagkunnskap til å bringe lys over problemstillingen. Jeg vil i forståelsen av sysselsetting i et desistance perspektiv søke en hermeneutisk og fenomenologisk retning. Hermeneutikk og fenomenologi er begreper som i tillegg til å brukes hver for seg også kan brukes sammen. (Dalland 2022, s.48). Hermeneutikk forklares som fortolkningslære der det skal forsøkes å søke seg frem til meningen med noe eller gi forklaring til noe uklart (Dalland 2022, s.48). Fenomenologi er læren om fenomener, nærmere bestemt det som oppfattes av sansene. (Dalland 2022, s.48). Dette innebærer en humanvitenskaplig vinkling. Nærmere forklart er humanvitenskapen tuftet på forståelse og fortolkning i motsetning til naturvitenskapens forklaringsmål (Dalland 2022, s.47).

Der jeg har benyttet elementer fra domfeltes fortellinger er personvernet til disse blitt ivarettatt ved anonymisering. Det er ikke gitt geografisk lokasjon og enhetsnavn. Navn som benyttes er fiktive. Gjeldende krav til anonymisering er gjennom disse tiltakene fulgt. (Dalland 2022).

2.2 Litteratursøk

Jeg har gjennom mine litteratursøk funnet kilder som belyser sysselsetting under straffegjennomføring i samfunn og da med utdypet fokus på EK. Søket har også vært rettet mot desistance-prosesser i en sysselsettingskontekst.

Ved litteratursøk har jeg benyttet meg av søkemotorene Oria, Google Scholar og EBSCO. Jeg har også søkt bistand fra ansatte på biblioteket ved kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter (KRUS) Det ble tidlig klart at deler av søket også måtte rettes mot engelskspråklig litteratur. Dette for å avdekke norske bidrag formidlet på engelsk samt utenlandsk litteratur. De primære søkene ble utført med engelske søkeord som «Electronic monitoring, employment, desistance og Empowerment» En sammenheng i søkeordene ble utført med søk som Electronic AND monitoring AND employment AND desistance AND crime. Jeg har også funnet norsk litteratur og forskningsrapporter om EK i Norge. En metode som falt seg naturlig var snøballmetoden (Dalland 2022, s.151). Denne baserer seg på undersøkelse og oppfølging av litteraturlisten i relevante tekster og forskningsartikler. I søk etter litteratur har jeg også benyttet gressing der jeg noe tilfeldig har kommet over relevant litteratur (Dalland 2022, s.151). Metodene avdekket flere interessante og relevante artikler. Jeg har også søkt i pensumet til tidligere delemner i Bachelor studiet. Stortingsmelding nr.37(2007-2008) har gitt meg viktig kunnskap og har ofte pekt retning når jeg har havnet på villspor i en labyrint av litteratur. Jeg har erfart at mye av forskningen på desistance er gjennomført i helt andre kontekster enn det denne oppgaven omhandler. Eksempelvis fra Canada, Skottland og Australia. Vurdering av relevans har derfor vært blitt en særlig viktig del i litteratursøket.

Min veileder har også bidratt med litteratur anbefalinger.

2.3 Førforståelse

Normen sier at du skal være deg din førforståelse bevisst. Vi har alltid våre fordommer eller vår førforståelse med oss inn i en undersøkelse av et tema, hvilket betyr at vi allerede har en oppfatning før vi undersøker tematikken nærmere (Dalland,2021, s.60). Jeg opplever relativt ofte at min førforståelse av dagligdagse problemstillinger påvirker min forståelse av saken. Gårsdagens sannhet er ikke nødvendigvis dagens sannhet eller morgendagens. Her kan min kognitive bagasje påvirke meg.

Jeg har i mitt yrkesaktive liv tilbragt over 30 år i ulike roller i fengsel og friomsorg. Jeg har opplevd mye i møter med de menneskene som kommer i befatning med kriminalomsorgen og

kollegaer som har valgt å jobbe i kriminalomsorgen. De fleste av mine år i etaten har vært tett opp mot innsatte/klienter og ansatte i førstelinja. Min førforståelse kan være preget av undring over den utviklingen EK har hatt i de senere år. Jeg har hatt utfordringer med å finne kriminalomsorgsfaglig forståelse for endringer. Jeg opplever at disse ikke er basert på en kunnskapsbasert praksis. Et eksempel på dette er innføringen av nye regelverksbestemmelser der hele straffelovens kapittel 26, sedelighet er unntatt fra muligheten for enhver form for progresjon og tilbakeføring gjennom EK. På den andre siden har jeg funnet trivsel i kriminalomsorgen. Jeg opplever arbeidet som viktig og meningsfullt. Av erfaring mener jeg møtet med kriminalomsorgen kan være et potensielt vendepunkt for mange domfelte. Jeg har fagområder som jeg brenner sterkt for, noe som også kan prege min førforståelse. Jeg mener min førforståelse kan bringe inn viktig erfaringskunnskap, faglig innsikt og realistiske perspektiver i oppgaven. Min interne «huskelapp» i arbeidet med domfelte er at endring ikke skjer gjennom visjoner og strategier, men først når mennesket våger å møte seg selv i et samspill med andre mennesker.

2.4 Kildekritikk

Kildekritikk er en vurdering av den litteraturen som jeg søker meg frem til. Med utgangspunkt i oppgavens problemstilling skal jeg vurdere om litteraturen som trekkes inn er relevant, holdbar og pålitelig (Dalland 2021, s.153) «Selv uten å ville det er det alt for lett å la seg påvirke til bare å se det som kan bekrefte vår førforståelse. For å motvirke denne effekten bør vi lete etter det som kan avkrefte våre forhåndsforklaringer» (Dalland, 2020, s.60).

Bevisstheten om faren for ubevissthet i kildesøk gjorde at jeg utførte strategiske kildesøk i Google Scholar, Oria og Ebsco. Dette med det formål å finne artikler som strider mot min førforståelse knyttet til oppgavens problemstilling.

Jeg mener å ha funnet tilstrekkelig med relevant litteratur som oppfyller de faglige kravene for besvarelse av oppgavens problemstilling.

3.0 Litteraturgjennomgang.

Jeg vil i dette kapittelet redegjøre for forskning og utvalgt teori som skal trekkes inn i drøftelsen av oppgavens problemstilling. Innledningsvis vil jeg ha en kort redegjørelse av det samfunnsoppdraget som er gitt kriminalomsorgen og EK som straffegjennomføringsform. Jeg vil videre redegjøre for sysselsetting under EK soning og da med særlig utdyping av ordinært lønnet arbeid og arbeid innenfor kategorien frivillig ulønnet arbeid som samfunnsnyttig tjeneste.

Videre gjør jeg rede for betydningen og verdien av å være sysselsatt med arbeid. Deretter vil

jeg gjøre rede for relevante teorier knyttet til desistance-prosesser, Empowerment og stempling og hvorfor disse har relevans for domfeltes arbeid under EK.

3.1 Kriminalomsorgens samfunnsoppdrag og EK som straffegjennomføringsform.

3.1.1. Kriminalomsorgens samfunnsoppdrag.

Kriminalomsorgen har i sin virksomhetsstrategi (2021-2026) valgt visjonen:» straff som endrer» Begrepet visjon defineres som en tenkt fremtidig idealtilstand eller fremtidsmål. I arbeidslivet brukes visjonen ofte til å være en kortfattet formulering som uttrykker hva en virksomhet skal være og for hvem. (Store norske leksikon 2005-2007). Kriminalomsorgen som virksomhet bygger på 5 pilarer: det som lovgiver har sagt er formålet med straffen, et humanistisk menneskesyn, prinsippet om rettssikkerhet og likebehandling, prinsippet om at en har gjort opp for seg når straffen er sonet og normalitetsprinsippet (Meld.St 37, (2007-2008), s.19). Med humanistisk menneskesyn menes at mennesket skal ses på som unikt og ukrenkelig, skal ta egne valg og at tiltak i rehabiliteringsøyemed skal skje frivillig. Normalitetsprinsippet legger til grunn at straffegjennomføringen ikke skal være mer tyngende enn nødvendig og inneholde tiltak som føles som en tilleggs straff. Normalitetsprinsippet skal motvirke utilsiktede skadevirkninger under straffegjennomføringen, samt bidra til å kunne lette tilbakeføringen til samfunnet etter endt straffegjennomføring. Likhetsprinsippet handler om alle skal ha samme mulighet og oppleve en likeverdig behandling. (Meld.St 37, (2007-2008), s.20-22).

Samfunnsoppdraget til kriminalomsorgen er gjennomføring av straffereaksjoner og varetekt. Dette på en måte som tar hensyn til straffens formål, motvirker nye straffbare handlinger og som er betryggende for samfunnet. De innsatte skal innenfor gitte rammer sikres tilfredsstillende forhold (straffegjennomføringsloven,2001, §2). Kriminalomsorgen er pålagt å legge forholdene til rette slik at varetektsfengslede ikke påføres negative virkninger av isolasjon. (straffegjennomføringsloven,2001, §2). Det er viktig at den domfelte selv bidrar til å endre sin kriminelle atferd for å forhindre tilbakefall. Kriminalomsorgen er pålagt å legge til rette for domfeltes egeninnsats (straffegjennomføringsloven,2001, §2). En viktig målsetning for kriminalomsorgen er å redusere domfeltes tilbakefall til ny kriminalitet. Definisjonen på tilbakefall blir av kriminalomsorgen definert som «ny straffereaksjon som skal gjennomføres av kriminalomsorgen», innen en tidsperiode. Vanlige parameter er 2 eller 5 år. Det er viktig å være oppmerksom på mørketallene på begått ny kriminalitet som ikke avdekkes. (Meld.St 37, (2007-2008), s.53).

3.1.2. EK som straffegjennomføringsform.

Etablering av elektronisk kontroll ble diskutert i Norge på slutten av 1990 tallet (Meld.St. 37, (2007-2008), s.130). I Stortingsmelding nr.27 (1997-98) ble det foreslått å vurdere en forsøksordning med straffegjennomføring utenfor fengsel under tilsyn av et elektronisk kontrollsystem. Saken sto i bero inntil EK ble nevnt som et tiltak i handlingsplanen for å avvike soningskøen.(Justis og politidepartementet, 2006). (Rask reaksjon-tiltak mot soningskø og for bedre innhold i soningen, mai 2006) I Ot.prp. nr.31 (2006-2007) ble det foreslått endringer i straffegjennomføringsloven § 16 som innebærer bruk av elektronisk kontroll i straffegjennomføringen. Forslaget ga kriminalomsorgen adgang til å beslutte EK når den idømte fengselsstraff eller resterende tid frem til forventet prøveløslatelse er inntil 4 måneder. Det skulle videre være hensiktsmessig for å sikre en positiv utvikling og motvirke ny kriminalitet (Meld.St 37, (2007-2008), s.130).

Det ble i proposisjonen vist til at EK kunne forbedre progresjonssystemet og øke domfeltes mulighet til å opprettholde sosiale relasjoner til samfunnet. Det ble vist til påkjenninger under soning i fengsel som tapt kontakt med familie, tapt arbeidsfortjeneste og tap av normal sosial omgang. Det ble videre fremhevet at samboende i husstanden i minst mulig grad blir utsatt for belastninger og da spesielt i hjem der det bor barn.. ((Meld.St 37, (2007-2008), s.130)

«En viktig del av straffegjennomføring med EK er at den domfelte kan opprettholde arbeid eller skole eller annen aktivisering under straffegjennomføringen. Det legges derfor opp til at de domfelte på dagtid skal være aktivisert i et minimum antall timer per uke. Dette kan innebære arbeid, skolegang, studier, behandling, kurs virksomhet og lignende». (Meld.St 37, (2007-2008), s.128). Opprettholdelse av arbeid eller skole kan ses i sammenheng med utøvelse av normalitetsprinsippet da opphør av arbeid eller skole kan føre til uheldige utilsiktede skadevirkninger for den domfelte.

EK ble den 1 september 2008 innført som en prøveordning i 6 norske fylker med en kapasitet på 130 lenker (Skardhamar 2013). Ordningen er senere gjort landsdekkende og har i 2023 en samlet kapasitet på 500 lenker (Kriminalomsorgsdirektoratet 2022).

3.1.3 Hvem gjennomfører straff med EK.

Tall fra forskning viser at 60 % av domfelte som gjennomførte hele straffen med EK er straffet for trafikklovbrudd inkludert dom for ruspåvirket kjøring. Kun 0,7 % av delgjennomførerne under tilsvarende lovbrudds kategori. Den nest største gruppen som gjennomfører straff med EK er økonomisk kriminalitet som utgjør 17 % av helgjennomførere og 41 % av delgjennomførere (Skardhamar 2013). Sammenlignet med tilsvarende lovbrudds kategorier som soner sin dom i fengsel kan vi si at kan vi fastslå at disse gruppene er

«overrepresentert» blant EK gruppen. Personer som er domfelt for vold, trusler, narkotikalovbrudd og seksuallovbrudd gjennomfører derimot straffen sjeldnere på EK (Skardhamar 2013). Skardhamars forskning ble gjennomført før den nye forskriftene til straffegjennomføringsloven trådte i kraft. Denne fjernet seksuallovbruddsdømtes mulighet til å få innvilget EK.

På lik linje med de som gjennomfører straff i fengsel er majoriteten av domfelte på EK menn. Det er en noe høyere andel men kvinner som soner sin dom på EK sammenlignet med de som soner i fengsel. Aldersmessig er de som gjennomfører hele straffen på EK tilsvarende de som soner i fengsel (Gjennomsnittlig omtrent 35 år) mens de som soner deler av dommen med EK har en noe høyere gjennomsnittsalder (39 år) (Skardhamar 2013). 20 % av de som gjennomførte straff med EK i 2009 var de siste 10 årene tidligere domfelt (Rokkan 2012). Dette betyr at en svært stor andel av domfelte på EK soner sin første dom.

3.1.4 Regelverksendring med betydning for EK.

Den 24.juli 2020 trådte det i kraft en ny forskrift til straffegjennomføringsloven som blant annet omhandlet EK. Gjennomføringstiden ble utvidet fra 4 til 6 måneder gjeldende for mulighet til gjennomføring av hele straffen eller deler av straffen. Videre kan domfelte som er dømt for seksuallovbrudd etter straffeloven kapittel 26 ikke innvilges EK (Forskriftenes §7-2) Bakgrunnen for unntaket av seksuallovbrudd dømte er å finne i Prop.132 L(2019). Forslaget om unntak av lovbrudds kategori sedelighet, begrunnes i proposisjonen med hensynet til offer og den allmenne rettsoppfatning.

3.2 Kravet om sysselsetting under soning med EK.

Store Norske leksikon forklarer ordet sysselsetting som arbeid mot betaling. Dette som arbeidstager eller selvstendig næringsdrivende. Kriminalomsorgen forholder seg til begrepet «sysselsetting» langt ut over den overnevnte snevre tolkningen og ut i den ytterste videste forstand. Regelverkets beskrivelse av formålet med sysselsetting under EK gir en viss forklaring på hvordan lovgiver anser sysselsetting som en sentral del av EK og hvorfor mulighetene for aktivisering er mange.

Viktige formål for sysselsetting under EK er for det første ivaretagelse av domfeltes økonomiske forpliktelser. For det andre ivaretagelse av sosiale forpliktelser gjennom opphold

i og utenfor hjemmet. Det er derfor ikke krav om lønnet sysselsetting (Retningslinjenes § 16a 3.6.2.). Kriminalomsorgen kan godkjenne sysselsetting som arbeid, opplæring eller andre tiltak som anses som en hensiktsmessig aktivitet. Eksempler på slike kan være poliklinisk helsebehandling, frivillig arbeid for en organisasjon eller godkjent aktivitet som kan godkjennes som samfunnsnyttig tjeneste. I de tilfeller domfelte skal utføre ulønnet arbeid, kan dette bare være for offentlig virksomhet, offentlig understøttet virksomhet eller frivillig virksomhet. Arbeid som selvstendig næringsdrivende eller i egen virksomhet kan godkjennes som sysselsetting. Kriminalomsorgen kan ikke godkjenne sysselsetting eller et sysselsettingssted som anses for nært knyttet til den virksomhet hvor det straffbare forhold ble begått. (Retningslinjenes § 16a 3.6.2.). Hvis domfelte ikke har arbeid, går på skole eller studerer, skal kriminalomsorgen medvirke til å formidle kontakt og undersøke muligheter for å finne egnet sysselsetting. Det skal oppnevnes kontaktperson på sysselsettingsstedet. Frykt for å miste jobben er ikke tilstrekkelig grunn til å unnlate å ha kontaktperson. Domfelte skal være sysselsatt i minst 20 timer og maksimalt 45 timer per uke. For domfelte som er pensjonister, sykemeldte eller har nedsatt funksjonsevne kan det gis anledning til sysselsetting i mindre enn 20 timer. Krav til aktivisering kan fravikes helt eller delvis dersom aktivisering er umulig, eller må begrenses på grunn av domfeltes helsetilstand, soningsudyktighet eller funksjonshemming. (Retningslinjenes § 16a 3.6.2.).

3.2.1 Domfeltes erfaringer med EK ordningen.

(Rasmussen et al.2016). gjennomførte en evaluering av soning med fotlenke. Dette etter oppdrag fra justis og beredskapsdepartementet. Rapporten er svært omfattende og gir viktige innspill til denne oppgaven. Det er foretatt intervju av 22 domfelte som kan sette oss på sporet av nytten av ordningen som sådan og sysselsetting i særdeleshett. (Rasmussen et al.2016). Rapporten fokuserer på 6 områder domfelte har pekt på. Det første er forholdet til familien, ektefelle,samboer,eller til barna. Det andre om forholdet til jobben, økonomi og muligheten til å opprettholde en inntekt. Det tredje dreier seg om fysiske og psykiske helsemessige forhold. Det fjerde omhandler stigmatisering og det femte om struktur i hverdagen. Det sjette forholdet dreier seg om kontaktnett og hvem den domfelte må forholde seg til under straffegjennomføringen. (Rasmussen et al.2016). Disse 6 områdene er svært sentrale når oppgavens problemstilling skal svares ut da sysselsetting på EK berører i større eller mindre grad alle de påpekte forholdene.

3.3 Teorier som kan knyttes til arbeid som sysselsetting.

3.3.1. Desistance- prosesser.

Det er vanskelig å finne et god norsk oversettelse på begrepet desistance men «to desist» betyr å avstå, eller slutte med noe (Aagesen & Ander,2022s.38). Det finnes ulik forståelse av definisjonen og hvordan desistance kan måles. Noen ser på desistance som en permanent tilstand der personen ikke begår ny kriminalitet. Andre setter fravær av ny kriminalitet i en tidslinje over flere år. Noen har en mer flytende definisjon av desistance der det er en viss aksept for tilfeller der ny kriminalitet begås (McNeill et al., 2012). Det handler om en overgang fra en livsførsel preget av kriminalitet, til en livsførsel preget av fravær av kriminalitet (Aagesen & Ander,2022s.38). Forskere er samstemt i at desistance må forstås flerdimensjonalt, men at det er variasjoner på hva det fokuseres på. Mange forskere velger å forklare desistance som en helhetlig samlet prosess ut av kriminalitet og ikke kun som et sluttprodukt etter endt rehabilitering (Gjeruldsen & Jensen 2021, s.216). Desistance bør imidlertid forstås som en vedvarende prosess over tid (Maruna 2001).

En viktig diskusjon forskning på desistance er hvorvidt prosessen handler om individuelt aktørskap (agency), der individet har et tydelig formulert ønske og intensjon om endring til et liv uten kriminalitet, eller om endringene er resultatet av definerte strukturelle vendepunkt (Rodermond et.al 2016).

Forskning på desistance har som nevnt rettet seg mot årsakene til hvorfor noen begår kriminalitet og andre avstår fra å begå kriminalitet (Sampson & Laub,2003, s.295). Sampson og Laub finner det utfordrende å gjennomføre longitudinelle studier som på en god måte avdekker årsakene til at noen avstår fra kriminelle handlinger og hvorfor andre lever et liv over tid preget av gjentatte kriminelle handlinger. (Sampson & Laub,2003, s.295).

Studier har vist til at vendepunkter og bunnpunkter i livet kan være en spire til desistance-prosesser. (Carlsson 2012; Chen 2018). I desistance forskningen omtales dette ofte som «Hooks for change» (Giordano et al.2002). Fast bolig, etablering av familie og sysselsetting trekkes frem som faktorer som kan være viktige elementer i en desistance prosess. (Todd-Kvam,2019) Det er imidlertid ikke slik at bolig, familie og arbeid nødvendigvis er den direkte årsaken til desistance. De kan derimot lede til viktige endringer i livet noe som kan være avgjørende for initiering av desistance-prosesser (Carlsson 2012, s.3).

Det er avgjørende at tidligere lovbrøyttere evner å finne en mening med livet. De må forstå sine kriminelle handlinger og hvorfor de ikke er sånn lenger (Maruna 2001, s.7-8). Det er av betydning at gjerningene i fortiden kan forklares og forstås som et bidrag til den nye pro-sosial identiteten (Maruna 2001, s.7-8).

Arthur Franks dialogiske perspektiv på narrativ identitet og hans begrep «holding one`s own» (Frank,2011) viser til at vi i møte med personlige historier kan spørre oss hvordan fortelleren søker å opprettholde egenverdi og identitet gjennom det som fortelles. Dette som en respons på det som virker truende for egen selvforståelse. Fortellinger har funksjoner og at vi gjerne danner oss noen selekterte foretrukne historier og forklaringer som kan bidra til konstruksjon av en troverdig historie for oss selv, eller en ny narrativ identitet som vi uten å miste verdighet kan leve videre med (Frank,2012).

McNeill (2016) deler desistance-prosessen inn i tre faser. Primær- desistance beskriver en periode uten kriminelle handlinger. Sekundær- desistance beskriver endring av identitet med en prosess som utvikler seg fra et syn på seg selv som kriminell, til en pro sosial identitet der personen selv ikke anser seg som kriminell. Det siste fasen er tertiær-desistance som beskriver andres aksept og anerkjennelse for egen endring. En følelse av pro-sosial tilhørighet er også et element i tertiær fasen (Nughent & Schinkel,2016, s.570). Identifisering, læring av og feiring av suksesser trekkes sammen med selvbestemmelse (autonomi) frem som betydningsfulle (McNeill et.al.,2012, s2). Maruna (2001) peker på betydningen av at stigmatiserte domfelte kan gjøre noe godt for andre (Making Good). Dette kan ha betydning på synet på seg selv i tertiær desistance fasen og som et element i bygging av et nytt pro sosialt narrativ.

En faktor som forskningen med relativt stor sikkerhet kan fastslå er at toppen av kriminell atferd ofte er i tenårene for deretter å synke. Dette mønsteret omtales som «The age crime curve» Det pekes på flere fysiske, psykologiske og sosiale faktorer som kan påvirke den enkeltes modenhet og aldring (McNeill et.al.,2012).

Gottfredson & Hirchi (1990) har uttrykt seg kritisk til teorien om at livshendelser som eksempelvis arbeid eller ekteskap kan bidra som vesentlige påvirkningsfaktorer. De påstår at det er muligheten til å begå kriminalitet som endrer seg gjennom livet. Denne påstanden kan ses i sammenheng med alder og modenhet som viktige faktorer i desistance prosesser (Maruna, 2001).

3.3.2. Empowerment.

Begrepet Empowerment er bredt anvendt innenfor reklame, markedsføring, organisasjon og ledelse. Innenfor helse og omsorgsfagene betraktes Empowerment som et radikalt begrep med et element av samfunnskritikk (Askheim 2012). Kjernen i begrepet er Power som kan forstås som både styrke, kraft og makt (Askheim 2012). Empowerment kan knyttes til individer og grupper som befinner seg i, eller har vært i en avmaktssituasjon og hvordan de kan bringe seg ut av avmakten. Dette gjennom å styrke de avmektige slik at selvtillit, selvbilde, kunnskaper og ferdigheter kan styrkes. Dette kan generere en kraft (emPOWERment) til å overvinne avmakten, få mer makt, styring og kontroll over eget liv (Askheim 2012)

(Askheim 2012) beskriver et grunnleggende skille innenfor empowerment som går på den ene siden mellom etablering av motmakt og på den andre siden individorienterte tilnærminger.

Tilnærming ved motmakt har en tydelig politisert innretning der kollektivet av de avmektige mobiliseres. Dette gjennom bevisstgjøring av egen situasjon, få en felles stemme og etablering av en positiv identitetsfølelse gjennom deling av felles erfaringer. (Askheim 2012, s.16-21 og s.21-26). Et nærliggende eksempel av forsøk på mobilisering av de avmektige er Norsk forening for kriminalreform (KROM). Foreningen har siden 1968 arbeidet for en menneskeverdig kriminalpolitikk, reformering av det strafferettslige reaksjonssystemet. KROM ønsker å være et talerør for tidligere og nåværende innsatte (KROM 2023). Et interessant spørsmål er om KROM som motmakt har bidratt til endringer i strafferettssystemet. Dette spørsmålet blir ikke videre forfulgt i denne oppgaven., men burde blitt sett nærmere på. De individorienterte tilnærmingene kan ha ulike former. (Askheim 2012) grupperer disse i terapeutisk tilnærming, konsumentorientert tilnærming og empowerment som individuell selvrealisering. Motmaktstenkingen er opptatt av samfunnsmessige forhold sin innvirkning på personer og grupper livssituasjon mens de individorienterte begrenser seg til hvordan det enkelte individ kan styrkes uten at dette settes inn i en samfunnsmessig kontekst (Askheim 2012). De individorienterte tilnærminger er innrettet mot styrking av den enkelte. Dette slik at utvikling av inneboende kraft og ressurser kan realiseres. Utvikling skjer utenfor den samfunnsmessige konteksten. (Askheim 2012). Felles for tilnærmingene til empowerment er «at alle deler et positivt syn på mennesket som et i utgangspunktet aktivt og handlende individ, som vil og kan sitt eget beste hvis forholdene legges til rette for det.» (Askheim,2012,

s.17). Arbeidet med domfelte på EK slik jeg erfarer det i all hovedsak individorientert selv om soningen skjer ute i samfunnet og i samspill med ulike deler av samfunnet.

3.3.3. Stempling og re stempling.

Stempling og re stempling er sammen med desistance sentral teori i denne oppgaven.

Stemplingsteori infiltrerer desistance forskningen ved bringe frem hvordan stempling i ulik grad har potensiale til å påvirke desistance prosesser. Både i positiv og negativ forstand.

Utsagn som «En gang skurk alltid skurk» kan sette et stempel som kan være utfordrende for domfelte som ønsker å leve et liv uten kriminalitet og være til hinder for desistance. RE stempling kan på den annen side åpne opp for en mulighet for oppnåelse av desistance. Dette ved at den domfelte får mulighet til å re stemples som en alminnelig og lovlydig person. Jeg vil la Howard Becker målbære stemplingsteorien sammen med Astrid S.Skatveds teorier om hverdagsresponsivitet og omvendt stempling.

Howard S. Becker påstår i sin stemplingsteori at stemplingsprosesser har potensiale til å påvirke mennesker opplevelse av egen identitet (Becker,1991).

Et stempel som oppleves som avvikende kan utvikle det som omtales som en nedadgående karriereretning (Skatvedt 2020,s41)

Alle samfunn består i realiteten av skrevne og uskrevne regler og disse definerer de daglige situasjonene. Disse regelsettene vil definere om en handling er rett eller galt og regelbrudd kan bli vurdert som avvikende handlinger Hvorvidt den som stemples som avviker sier seg enig eller ikke enig i stemplet som avviker har liten betydning. (Becker,1991,s1)

Dersom et menneske begår kriminelle handlinger uten å bli avslørt vil ikke dette menneske definere seg selv som avviker. Det er først når den kriminelle handlingen blir avslørt i en sosial sammenheng at stemplingen skjer av mennesker rundt (Becker,1991, s2). Styrken på stemplingen bestemmes av type avvikende handling. Er den langt utenfor regelsettene og mindre lik oss selv kan man risikere hardere straff. Jeg mener dette har betydelig kriminalomsorgsfaglig relevans da domfelte som gjennomfører straff har blitt avslørt for sin begåtte kriminalitet og domstolen har på vegne av samfunnet ilagt en straffereaksjon.

I kjølvannet av stempling som avviker kan sanksjonene fra omgivelsene befestes hos den stemplede (Skatvedt 2020, s42). Det som videre kan skje er den stemplede gjennomgår en prosess og blir en avviker som utvikler en atferd som oppfyller den nye identiteten. Stempling karakteriseres som vellykket først etter at den stemplede har absorbert stempelet og kjenner seg som en avviker (Skatvedt 2020, s42). Det som videre kan skje er at stempelet som for eksempel kriminell, overskygger andre pro-sosiale roller som eksempelvis student,

bilmekaniker, pappa eller ektemann. Dette er viktige perspektiver for oppgavens problemstilling som omhandler arbeid i desistance-prosessen og forståelsen av hvilken motkraft som ligger i stigmaet ved stempling og avvik.

Skatvedt(2020) omtaler den omvendte stemplingsteori. Denne baserer seg på omvendt stempling gjennom hverdagsresponsivitet. Jeg finner denne teorien i kjerneområdet for min problemstilling fordi det beskrives på hvilken måte hverdagslig samhandling kan bidra til å re stemple avvikere til en ny pro-sosial status. Lønnet eller ulønnet arbeid med EK ute i samfunnet kan være den hverdagslige samhandlingen som gjennom sysselsetting på en arbeidsplass skaper re stempling og ny identitet. Skatvedt trekker også frem betydningen av hverdagsresponsivitet gjennom samhandling mellom profesjonsutøver og tjenesteyter. Profesjonsutøver står i en unik posisjon til å stemple den andre som et alminnelig menneske (Skatvedt 2020, s42) Dette ved at profesjonsutøver inviterer til uformelle settinger som f.eks. samtale over en kaffekopp eller snakker om hverdagslige saker som signaliserer at man er av samme slag (Skatvedt,2020, s 45).

3.4 Verdien av arbeid.

Det har gjennom det siste århundret vært antatt at arbeid som et element under straffegjennomføringen har vært viktig (Maruna,2001, s.117). Desistance-prosessen består av mange komponenter, men deltagelse i arbeid hevdes å være et viktig element for å kunne oppnå ønsket resultat. (Maruna,2001, s.117). Dette underbygges av forskning som peker på at domfelte som kommer i arbeid etter soning øker sine muligheter for å avstå fra nye kriminelle handlinger (Todd-Kvam,2019, s.1489). Arbeid i seg selv kan fylle flere funksjoner hos et menneske. I en endringsprosess som desistance kan det virke både utfordrende men samtidig givende. Dersom arbeid oppleves som givende er det stor sannsynlighet for at dette er en viktig faktor i desistance-prosessen. (Maruna,2001, s.128). Jeg legger til grunn at givende i denne sammenheng for det første kan være personlig givende som et element i den tertiære desistance prosessen eller ved etablering av et nytt narrativ. For det andre kan givende være verdien av å gi noe tilbake til andre slik som Marunas (2001) making good teori åpner opp for.

Skardhamar & Savolainen peker på to teorier som belyser sammenheng mellom arbeid og desistance. Den ene beskriver arbeid som et vendepunkt der tiltredelse i arbeid utløser desistance-prosessen og en lovlydig atferd (Skardhamar & Savolainen,2014, s.264). Den

andre teorien tar utgangspunkt i personens modning der tiltredelse i arbeid følger som en konsekvens av at personen har valgt å avstå fra å begå ny kriminalitet. Det legges da til grunn at personen har gjennomgått en endringsprosess. (Skardhamar & Savolainen,2014, s.263 - 264). Modningsteorien vektet høyere enn vendepunkts teorien da analysen i studien indikerer at arbeid følger som en konsekvens av en desistance-prosess. (Skardhamar & Savolainen,2014, s.263). Skardhamar & Savolainen (2012) hevder videre å ha funnet indikasjoner på at sysselsetting i hovedsak er mer en konsekvens av redusert kriminalitet enn en årsak til det. Dette i kontrast til forskning som peker på at domfelte som kommer i arbeid etter soning øker sine muligheter for å avstå fra nye kriminelle handlinger (Todd-Kvam,2019, s.1489).

Artikkelen til Skardhamar & Savolainen fra 2012 presenterer en figur som viser ideelle baner for tre teories påvirkning av mengde av begått kriminalitet satt i en tidslinje der endringen fra ikke sysselsatt til sysselsatt kan ha betydning. Teoriene som benyttes er vendepunkt, hook for change og etablering av familie. Felles for alle teoriene er en forventning om nedgang i kriminalitet som en følge av sysselsetting. Videre en forventning om at gjennomsnittet av begått kriminalitet er høyere i perioden før sysselsetting. Dette gjeldende for alle tre teoriene. Som figur 1 viser er hovedpoenget for påstandene knyttet til når sysselsetting inntreffer. (Skardhamar & Savolainen,2012 s.5.). Vendepunkt hypotesen forutsier en brå reduksjon av kriminalitet inntreffer etter iverksettelse av sysselsetting. Hooks for change hypotesen forutsier at nedgang i kriminalitet og sysselsetting er en konsekvens av en pågående, gradvis desistance-prosess og at sysselsetting kan bidra ytterligere til denne prosessen. Siste teori er etablering av familie som forutsier en gradvis desistance-prosess som har pågått over en tidsperiode og allerede ført til en stor nedgang i begått kriminalitet. Iverksettelse av sysselsetting på dette stadiet av desistance-prosessen har ingen nevneverdig konsekvens for omfanget av nye straffbare handlinger. Det lave nivået vil opprettholdes. (Skardhamar & Savolainen,2012 s.5).

Figure 1 Three ideal-typical trajectories derived from theory

Figur 1.. (Skardhamar & Savolainen,2012 s.5).

Det kan være av betydning i en desistance-prosess hvilken type arbeid den domfelte settes til. Arbeid som bidrar til å gjøre noe godt for andre viser en tendens til å oppleves som mer meningsfullt enn belønning kun i form av lønn. (Maruna 2001, s.128). Det viser seg imidlertid ofte at domfelte tilbys arbeid som anses som mindre attraktive for andre arbeidstagere (Maruna 2001, s.127). Mange opplever ikke arbeidet i seg selv som direkte meningsfullt, men det er arbeidets virkning på selvfølelse og identitet som man må lære seg å like. Mye peker på at eksponering av arbeid under og etter soning anses som svært verdifullt for opplevelse av den belønningen arbeidet gir. (Maruna 2001, s.125-127). Forpliktelse og investering av tid i eksempelvis en jobb kan føre til et ønske om å beholde arbeidet for ikke å tape de investeringer man har gjort (Skardhamar & Savolainen 2014, s.264).

4.0 Drøfting.

Jeg skal i dette kapittelet belyse problemstillingen ved å knytte den sammen med den presenterte litteraturen, relevant forskning og erfaringer fra praksis.

4.1 Sysselsettingens potensielle betydning for desistance-prosesser.

4.1.1 Grunnleggende forståelse av ståstedet til den domfelte.

Jeg har erfart at domfelte som innvilges EK grovt sett kan deles inn i 3 grupper i forhold til relasjoner til arbeid. Den første gruppen er domfelte som har lønnet arbeid når søknad om EK innvilges. Den andre gruppen er domfelte som på et tidligere tidspunkt har hatt tilknytning til arbeidslivet, men som av ulike årsaker midlertidig har falt ut. Den siste gruppen er domfelte med svak eller ingen tilknytning til tidligere lønnet arbeid. Ofte er dette unge domfelte eller domfelte med en grad av fysiske eller psykiske helseplager. Med utgangspunkt i sysselsetting vil det også naturlig trekkes tråder til og fra eksempelvis familie, bolig og stigmatisering. Dette er faktorer som kan være viktige i en desistance prosess men ikke nødvendigvis den direkte årsak til desistance (Todd-Kvam,2019).

4.1.2 Det sosioøkonomiske perspektivet.

Skardhamar (2013) peker i sin studie på sosionomiske forskjeller på de som soner med EK og de som gjennomfører straff i fengsel. EK soneren har høyere utdanningsnivå, høyere andel i arbeid før soning, lavere andel som mottar sosialhjelp og de har høyere yrkesinntekt. Delgjennomførere er noe svakere stilt enn helgjennomførere. (Skardhamar2013). Samlet sett kan domfelte som soner med EK ikke karakteriseres som en spesielt ressurssterk gruppe. Dette da bare halvparten var i ordinært arbeid før iverksettelse av EK soning (Skardhamar2013). Sett i lys av teorier om arbeidets viktige betydning under straffegjennomføring (Maruna,2001, s.117) kan EK være et desistance element som opprettholder arbeidsforhold og en mulighet for inntreden i arbeidslivet. Domfelte vil da kunne øke sine muligheter for å unngå nye kriminelle handlinger. (Todd-Kvam,2019, s.1489).

Skardhamar (2013) har funnet lite endring av andel EK sonere som mottar økonomisk sosialhjelp etter endt straffegjennomføring, mens andelen for gruppen som sonet i fengsel er noe høyere. Det konkluderes med at domfelte på EK ikke opplever store utfordringer i sin tilnærming til arbeidsmarkedet (Skardhamar 2013).

4.1.3 Domfeltes erfaringer sett i lys av mulig desistance.

(Rasmussen et al.2016) har i sin rapport delt resultatet etter intervjuer av 22 domfelte som har sonet med EK. Domfelte trekker frem flere ulike forhold i EK ordningen som anses fordelaktige. Forholdet til arbeidsplassen pekes på som sentralt (Rasmussen et al.2016). Viktigheten av inntekt, kunne betjene lån og andre utgifter samt beholde bolig vurderes av domfelte som svært viktig (Rasmussen et al.2016). Jeg har erfart at mange domfelte opplever skam i forbindelse med pågripelse, avhør og oppmøte i retten. For disse kan denne prosessen være det vendepunktet eller bunnpunktet som iverksetter en desistance prosess (Carlsson 2012; Chen 2018). Det kan da synes som avdekking av lovbruddet og rettsprosessen blir det som utløser det (Giordano et al.2002 S.16) kaller «Hooks for change» Jeg har i samtaler med domfelte erfart at de uttrykker denne angeren. Den kan virke som angeren bidrar til en form for empowerment som genererer en sterk motivasjon for å unngå gjentagelse av straffbare handlinger. (Askheim 2012). På den annen side er det grunn til å reise spørsmålet om førstegangsdømte med ordnede arbeids, økonomiske og sosiale forhold på noe tidspunkt vil komme inn i en desistance-prosess. Det er naturlig å tenke at ved brudd med arbeidslivet vil de beskyttende faktorene opphøre. Hvis dette unngås kan behovet for en mer omfattende desistance prosess forebygges. Dette fordi EK begrenser konsekvensene av et brudd med omgivelsene. For disse domfelte kan stigmaet være det som truer den narrative identiteten. Et annet funn er domfelte som i utgangspunktet har arbeid, men velger å ta ut ferie eller permisjon for å gjennomføre straffen. Dette fordi de ikke ønsker å informere arbeidsgiver om dom og straffegjennomføring (Rasmussen et al.2016). En mulig årsak til dette er at domfelte vil unngå å bli stemplet som avviker og påføres en nedadgående karriereretning (Skatvedt 2020, s41). I den sammenheng har det liten betydning om den domfelte selv sier seg enig i stemplet som avviker (Becker,1991, s1). Sett i lys av at denne gruppen var høyinntekt med høy kompetanse/utdannelse ga de domfelte uttrykk for at frivillig ulønnet, samfunnsnyttig tjeneste ga en følelse av å gjøre opp for seg (Vista Analyse, 2016 s.48). Dette gjennom å bruke sin kunnskap og kompetanse. Domfelte vurderte verdien av dette som større enn hva en fengselssoning ville gitt. Domfeltes følelse av å gjøre opp for seg, kan settes i sammenheng med Marunas teori om «Making good» der det vises til verdien av å gjøre noe godt for andre (Maruna 2001). Når formålet med EK blant annet er ivaretagelse av domfeltes økonomiske forpliktelser (Retningslinjenes § 16a 3.6.2.) kan det virke paradoksalt om domfelte midlertidig forlater lønnet arbeid. Dette for å ta frivillig ulønnet arbeid under straffegjennomføringen.

Paradokset styrker seg hvis domfeltes inntekt helt eller delvis faller bort under straffegjennomføringen.

Utover den nevnte gruppen som av strategiske hensyn velger frivillig ulønnet sysselsetting viste funn at en stor del av informantene falt inn under samme ordningen. Dette var arbeidsledige og uføretrygdede. (Rasmussen et al.2016). Det blir også pekt på tilfeller der fromsorgen har formidlet et midlertidig arbeid til straffegjennomførings perioden der domfelte er gitt tilbud om fast arbeid etter endt soning. Domfelte har forklart at EK har bidratt til struktur og arbeidsdisiplin som tidligere har vært fraværende. Dette har skapt optimisme for mulighet til fast arbeid. (Rasmussen et al.2016 s.48-49). Struktur og arbeidsdisiplin etter iverksettelse av arbeid kan ha skapt grobunn for en brå reduksjon av kriminalitet. Dette i tråd med vendepunkts hypotesen der arbeidet skaper en pro-sosial kursendring. (Skardhamar & Savolainen,2012 s.5).

Domfelte verdsatte muligheten for en positiv referanse og nytt nettverk som kunne gjøre det lettere å skaffe seg ordinært arbeid etter endt soning. Dette ved både frivillig ulønnet og lønnet sysselsetting som fromsorgen hadde skaffet (Rasmussen et al.2016 s.49). Som en informant uttalte: «Etter denne soningen vil jeg ha med meg en attest som forteller at jeg kan jobbe, et telefonnummer til en arbeidsgiver som vil snakke godt om meg. Jeg har lært å leve strukturert og gå på jobb selv de dagene jeg egentlig ikke har lyst, og jeg har klart å få til noe jeg ikke har klart tidligere» (Vista Analyse, 2016 s.49). Ut fra det domfelte forteller kan vi forsiktig peke på at arbeidet har potensiale til å bli et vendepunkt tilsvarende hooks for change (Giordano et al. 2002, s.22). Vi kan kanskje legge til grunn at domfelte ikke begår nye kriminelle handler og er i den primære desistance fasen. Han ser fremover og det kan virke som han ser seg selv som en pro sosial arbeidstaker som er i arbeid fremfor å begå ny kriminalitet. Det kan derfor antas at han også beveger seg innenfor den sekundære desistance fasen. Arbeidsgivers vilje til å gi en god attest og bidra som positiv referanse ved jobbsøking treffer innenfor sekundær desistance. Dette fordi arbeidsgiver ser på domfelte som en god arbeidstager og ikke en tidligere straffedømt. (McNeill 2016). Det er av betydning at gjerningene i fortiden kan forklares og forstås som et bidrag til den nye pro-sosial identiteten (Maruna 2001,s.7-8) og et nytt narrativ, men det er vanskelig å fastslå dette ut fra det den domfelte forteller.

EK kontorene formidler arbeid til svært mange av de domfelte. Det ble gitt uttrykk for tilfredshet med det arbeidet de ble tildelt. Det ble i undersøkelsen registrert en domfelt som ga

uttrykk for misnøye med tilbudt arbeid. Dette hadde løst seg ved at domfelte på egenhånd skaffet seg annet arbeid (Rasmussen et al.2016 s.49). Dette kan indikere at EK kontorene treffer riktig ved seleksjon av samarbeidspartnere. Maruna hevder at domfelte ofte tilbys arbeid som er mindre attraktive for andre arbeidstagere (Maruna 2001, s.127). Dette betyr ikke nødvendigvis at arbeidet har en verdi. Mange opplever ikke arbeidet i seg selv som direkte meningsfullt, men det er arbeidets virkning på selvfølelse og identitet som man må lære seg å like (Maruna 2001, s.125-127).

Ut fra mine erfaringer kan det være en risiko for at det arbeidet EK kontorene tilbyr oppleves som nedverdiggende og en straff i straffen. Eksempler på slikt arbeid kan være søppelrydding og plukking av sneiper på uteområder. En nærliggende assosiasjon her er de amerikanske lenkegjengene som plukker søppel langs motorveiene. Risikoen vil etter mitt syn være at domfelte ikke aksepterer slikt arbeid og om de gjør det vil utgangspunktet for utvikling av hverdagsresponsivitet svekkes. Dette da fundamentet for den omvendte stempingsteori gjennom re-stemping fra kriminell til ikke kriminell og bygging av ny pro-sosial identitet (Skatvedt2020) risikerer dårlige vekstforhold ved slik sysselsetting. Dette i motsetning til hverdagsresponsivitet mellom uformelle settinger på arbeidsplassen der pausesamtaler om hverdagslige ting gir et signal om at man er av samme slag (Skatvedt,2020, s 45). Den samme virkningen som når den EK ansatte som profesjonsutøver inviterer den domfelte til samtaler under uformelle settinger (Skatvedt,2020, s 45).

I motsetning til straffegjennomføring i fengsel hevder de domfelte at soning med EK ikke virker stigmatiserende. Dette trekkes frem som en klar fordel med EK ordningen. Det pekes på at soningen kan holdes skjult fra omverdenen. Naboer, kollegaer, venner og familie blir ikke gjort kjent med at det pågår soning i hjemmet med mindre domfelte forteller det selv (Rasmussen et al.2016 s.49). Soning med EK vil da kunne forhindre stemping som avviker med påfølgende behov for restemping og hverdagsresponsivitet. Dette fordi det først er når den kriminelle handlingen blir avslørt i en sosial sammenheng, at stempingen skjer av mennesker rundt (Becker,1991, s2). For domfelte i fengsel vil begrenset tilgang til telefon, epost og internett vanskelig kunne forklares til det sosiale nettverket. Selv om domfelte på EK reguleres av ut og innetider fra bolig kan tilgangen til digitale verktøy lettere kamuflere soning av en dom (Rasmussen et al.2016 s.49) med påfølgende forebygging av stemping.

Deltagelse i arbeidslivet krever planlegging av hverdagen for de domfelte. Enkelte domfelte peker på dette som svært strukturerende, noe som de tidligere ikke har hatt. En hverdag der den domfelte står opp om morgenen og gjennomfører planlagte aktiviteter oppleves for mange som uvant. Det kan se ut som om dette kan gi en viss grad av læring. (Rasmussen et al.2016 s.49). Det vises videre til at flere av de domfelte sier de må ta ansvar og forplikte seg til sine

egne gjøremål (Rasmussen et al.2016 s.49). Blant de pålenkede som oppgir at de har hatt utfordringer med å holde på jobber over tid og droppet ut av skolegang er det betegnende at de legger vekt på den treningen en strukturert hverdag har gitt. Flere trekker frem at strukturen vil kunne opprettholdes etter endt soning (Rasmussen et al.2016 s.49). En gruppe peker på at den kontakten med arbeidslivet EK har bidratt til vil gjøre det lettere å skaffe seg arbeid og styrket evnen til å stå i arbeid (Rasmussen et al.2016 s.55). Det kan virke som denne gruppen kan ha klart å ta seg ut av avmakten og funnet styrke, kraft og makt (Askheim 2012) til å se seg selv i et nytt narrativ. På den annen side er det domfelte som uttrykker bekymring for hvordan det vil gå etter endt soning. De mener behovet for hjelp og støtte også vil være tilstede etter endt soning (Rasmussen et al.2016 s.55). Det er vanskelig å si hvor denne gruppen befinner seg i desistance prosessen eller om prosessen i det hele tatt er startet. Det kan imidlertid være positivt at domfelte evner å vurdere seg selv og sine fremtidige behov for støtte selv om vi ikke vet hvordan den domfelte ser på seg selv.

Det pekes på at EK gir en del straffedømte mulighet til å etablere nye nettverk i arbeidslivet, og forhindrer negativ innflytelse fra andre domfelte under soning i fengsel. Særlig en gruppe med tidligere kontakt med politi og rettsapparatet og som har en svak tilknytning til arbeidslivet forteller om tidligere påvirkning fra andre innsatte i fengsel. Et lite paradoks er at andre hevder det er lett å sone i fengsel (Rasmussen et al.2016 s.56). For den gruppen domfelte som før soning var i arbeid beskriver negativ innflytelse fra andre som mindre relevant. De opplever ikke strukturen i EK soning som spesielt krevende å etterleve og de oppfatter ikke dette som trening de har noe spesielt behov eller nytte av. Denne gruppen gir uttrykk for at de verdsetter det å slippe å forholde seg til øvrige innsatte i det fengsel (Rasmussen et al.2016 s.56). En av de domfelte jeg var saksbehandler for var «Tom». Han sonet en lengre dom for overtredelse av narkotikalovgivningen. Han var straffedømt en rekke ganger. Tom ble overført fra en frigangsavdeling for å sone de siste 4 månedene med EK. Tom hadde frigang til ordinært lønnet arbeid noe han skulle fortsette med på EK. Han bodde alene i en hybelleilighet. Etter en måneds tid uttrykte Tom misnøye med soningen på EK. Han trivdes på arbeid, men savnet det sosiale livet i frigangsavdelingen. Tom hadde liten kontakt med familie og ønsket ikke besøk hjemme av tidligere venner i det kriminelle rusmiljøet. Tom tilbragte 15 timer i døgnet inne i sin hybelleilighet. Tom fikk innvilget 7 timer korttidspermisjon i uken. Denne tiden ble benyttet til handling og trening. Det var for Tom vanskelig å finne denne isolasjonen forenelig med det som skulle være progresjon og tilbakeføring til samfunnet. Tom opplevde EK som strengere og mer straffende enn soning på frigangsavdelingen. Begrenset mulighet til å arbeide overtid var stadig et tema. Tom ba seg tilbakeført til frigangsavdelingen. Det falt seg imidlertid slik at det ikke var plass på

avdelingen i overskuelig fremtid. Tom sonet derfor med EK helt frem til tidspunktet for prøveløslatelse men uttrykte til siste slutt ensomhet og misnøye i det han omtalte som en eremitt-tilværelse. Jeg mener at historien om Tom peker på flere utfordringer knyttet til EK som progresjonsledd og plattform for desistance-prosesser. Tom hadde over tid avstått fra ny kriminalitet og bruk av rusmidler. Ved overføring til EK virket det som han så på seg selv som noe annet enn lovbrøyer. Det tydet på at han på dette tidspunktet befant seg i både primær og sekundær desistance prosess. Jeg fikk inntrykk av at arbeidsgiver ga han muligheter og tillit. Dette var Tom stolt av og fortalte ofte om livet på arbeidsplassen. Arbeidsgiver og kollegaers syn på Tom kunne ut fra det Tom fortalte indikerte en innplassering i den tertiær desistance prosessen. Jeg følte jeg hadde fine samtaler med Tom med en god og avslappet tone. Tom var opptatt av sportsfiske og ofte tok praten over kaffekoppen den retningen. Jeg vurderer mange av våre samtaler som hverdagsresponsitet der vanlige dagligdagse temaer bringes opp. I teorien var utgangspunktet til Tom gunstig for etablering av et nytt narrativ og en pro sosial fremtid. Historien til Tom gir oss flere anslag til refleksjon over EK og da spesielt delgjennomførere som sluses ut fra fengsel. Savnet av et sosialt fellesskap på fritiden og et regelverk som gir begrenset spillerom for deltagelse på sosiale fritidsaktiviteter kan være utfordrende. For domfelte i velfungerende frigangsordninger er det all grunn til å reise spørsmålet om EK er det beste alternativet. Dette da regelverket kan stå til hinder for en helhetlig desistance prosess, forhindre restempling, svekke etablert empowerment og påvirke arbeidet med det pro sosiale narrative. Slike utfordringer står i sterk kontrast til førstegangs sonere som møter til soning med ordnede forhold som inkluderer arbeid, familiebolig og et pro sosialt narrativ.

4.1.4. Arbeid som sysselsetting under soning med EK, til hva slags nytte?

Det er liten tvil om at domfelte som er i lønnet arbeid og som fortsatt beholder det gjennom straffegjennomføringen har stor nytte av EK. Her kan mange opprettholde sine økonomiske og sosiale forpliktelser og en unngår uheldige utilsiktede skadevirkninger som stempling og negative narrative ved straffegjennomføring i fengsel. I et desistance perspektiv er det nærliggende for denne gruppen å tenke at gevinsten ligger i forebygging av behov for pro sosial desistance For denne gruppen kunne straff som «ikke» endrer vært den retningsgivende visjonen. Desistance og EK har det til felles at det har mange fasetter. Jeg opplever det utfordrende å isolere utvalgte deler. Elementene påvirker hverandre og må ses i sammenheng

om det skal kunne forstås og gis mening. Torbjørn Skardhamar ga i 2013 ut en rapport om konsekvenser for straffedes sysselsetting under soning med EK. Rapporten hevder å dokumentere forskjeller og likheter mellom personer som soner på med EK og personer som soner sin dom i fengsel. Skardhamar peker også på den kritikken som har vært reist mot EK for å øke den sosiale ulikheten under straffegjennomføring. Sagt på en annen måte: det er de de sosioøkonomiske best stilte straffede som soner med EK mens de dårligere stilte domfelte må sone sin dom i fengsel. (Skardhamar 2013 s.25). Med tanke på de strenge krav og vilkår for soning på EK som sysselsetting, egnet bolig og nulltoleranse for bruk av rusmidler mener jeg Skardhamar peker på noe vesentlig. Levekårsundersøkelsene har gitt oss kunnskap om utfordringene til de domfelte. Svært mange har utfordringer knyttet til rusmidler. Disse siles bort fra EK ved at det vurderes slik at de ikke er i stand til å gjennomføre EK uten bruk av rusmidler og får på det grunnlag avslag på sin søknad. Domfelte med slike utfordringer som iverksettes på EK gjennomfører straffen så å si på kanten av stupet. Om det avdekkes bruk av rusmidler vil et slikt brudd umiddelbar overføring til fengsel (Retningslinjenes § 16a 6.1) Dette helt uavhengig av doms lengde og hvor i tilbakeføringsforløpet den domfelte befinner seg. Konsekvensen er rykk tilbake til start og ofte er det i en celle på et høysikkerhetsfengsel. Et slikt regelverk er svært utfordrende med tanke på at desistance-prosesser bygges sten for sten og over tid. For mange domfelte er tilbakeføringen fra et høysikkerhetsfengsel til EK en lang og utfordrende reise. Dette har ingen betydning om det avdekkes rusbrudd.

Et relevant spørsmål er hva slags nytte kriminalomsorgens overordnede ledelse mener innhold og sysselsetting skal ha. I kriminalomsorgens årsrapport for 2022 står følgende: «I en situasjon der kriminalomsorgen mottar færre dommer som kan gjennomføres med EK i sin helhet, er det viktig å øke antall delgjennomføringer for dermed å øke kapasitetsutnyttelsen. Dette har vist seg å være vanskelig i en situasjon der en stor andel av de innsatte er dømt for seksuallovbrudd og gjentatte voldslovbrudd, og derfor i henhold til lov og forskrift ikke kan overføres til delgjennomføring med EK». Det er verdt å merke seg at viktigheten av å øke antall delgjennomførere ikke er et ønske om å gi god progresjon og tilbakeføring for de domfelte. Det er et synkende antall dommer som motiverer til innsats for å øke kapasitetsutnyttelsen. Straffens innhold under EK soning er ikke viet oppmerksomhet i årsrapporten (Kriminalomsorgsdirektoratet 2023).

5.0 Avslutning

5.1 Oppsummering og konklusjon.

Temaet for denne bacheloroppgaven har vært hvordan sysselsetting under straffegjennomføring med elektronisk kontroll kan bidra til etablering eller opprettholdelse av desistance prosesser. Variasjonen i gruppen domfelte som soner med EK er på ett vis bred, men på et annet begrenset. Bred i form av at utgangspunktet og nå situasjonen blant de domfelte er svært forskjellig. Begrenset da enkelte lovbrudds kategorier er unntatt fra EK ordningen og det er oppstilt strenge vilkår i form av blant annet krav om total rusfrihet og egnet bolig. De domfelte i den brede kategorien kan grovt innplasseres i 2 grupper. Dette på hver sin side av behovet for desistance prosesser under straffegjennomføring. Den første gruppen har på sett og vis det meste på stell og skal konservere dette. Uheldige og utilsiktede skadevirkninger av straffegjennomføringen skal søkes unngått. Her er opprettholdelse av arbeid og inntekt sentralt. Innenfor denne gruppen finner vi også førstegang sonere som er sosialt velfungerende men har falt utenfor arbeidslivet. Svært ofte utfører disse frivillig ulønnet samfunnsnyttig tjeneste hos en av friomsorgskontorets samarbeidspartnere. Det er grunn til å tro at EK som ordning og sysselsetting som innhold i høy grad bidrar til forebygging av ny kriminalitet gjennom ivaretagelse av de eksisterende beskyttende faktorer. Den andre gruppen er domfelte med flere dommer bak seg, ofte med en eller flere levekårsutfordringer. Sysselsetting som et virkemiddel for å bygge desistance for denne gruppen gir et komplekst utfordringsbilde. EK regelverket slik det står i dag gir lite rom for skreddersøm og mulighet for hensiktsmessige tilpasninger i tilbakeføringsarbeidet. Historien Tom forteller viser at EK ordningen oppleves stykkevis og delt. Jeg mener at fraværet av helhetstenking svekker ordningen og reduserer muligheten for gode desistance prosesser og vellykket tilbakeføring. Det er grunn til å reise spørsmålet om en ordning som snevert innrettes med opphold i egen bolig og syssel er en egnet arena for alle domfelte med ønske om å etablere et nytt narrativ og en ny pro-sosial identitet. Det er mye som peker på at deltagelse i arbeidslivet isolert sett kan ha stor nytteverdi, men som desistance forskningen forteller oss må prosessen for det første innramme den personlige identiteten og for det andre dra nytte av de nye pro sosiale omgivelsene. Tom sitt ønske om å avslutte EK soningen og returnere til fengselsavdelingen viser konsekvensen av vesentlige svakheter i EK som utslusningsform. Den relativt korte straffegjennomføringstiden på EK kan også være en svakhet med ordningen. 6 måneder er ikke lang tid til dette ofte komplekse endringsarbeidet.

Det er grunn til å tro at desistance prosessen bør ligge med en tidslinje både før og etter soningen.

Med tanke på oppgavens problemstilling har jeg opplevd det som utfordrende å isolere begrepet sysselsetting og innplassere det i en desistance kontekst. Dette fordi for en stor gruppe domfelte skal behovet for desistance prosesser forebygges. På den andre siden et regelverk som ikke er tilpasset de domfelte som har reelle behov for virkningene av en pro sosial desistance prosess. Min avsluttende betraktning er at for mange domfelte kan sysselsetting på EK virke kriminalitetsforebyggende, men at enda flere kunne dra nytte av sysselsetting som en del av en sammensatt desistance prosess. Dette vil kreve endringer i regelverk og praksis der en grunnleggende forutsetning er at personen tenkes på som hel, ikke stykkevis og delt.

5.2 Veien videre.

Denne oppgaven har bare delvis klart å svare ut hvordan sysselsetting kan bidra til etablering eller opprettholdelse av desistance prosesser. Forskningslitteraturen peker i denne i liten grad på den gruppen av domfelte som har gjentatt kriminalitet og levekårsutfordringer. Med andre ord den gruppen domfelte som har potensiale til å kunne dra nytte av desistance prosesser. En fremtidig utvikling av EK bør baseres på hvordan ordningen kan tilpasses der blant annet sysselsetting blir en del av grunnlaget for desistance. Erfaringsvis er ikke ordningen egnet for alle og vil heller ikke bli det med endret regelverk og praksis. Her vil jeg spesielt trekke frem sanksjoner under EK soning. Her bør ny forskning være retningsgivende for en hensiktsmessig utvikling av ordningen. Risikoen i et fremtidsbilde er en utvidelse av ordningen der behovet for frigjøring av fengselsplasser og kostnadsreduksjon blir det som utelukkende styrer utviklingen. Det er i dag svært vanskelig å forutse konsekvensene av en slik snever strategi. Både for fengslene, friomsorgen og de domfelte.

6.0 Litteraturliste.

Askheim, O.P. (2012) Empowerment i helse og sosialfaglig arbeid. Gyldendal norsk forlag AS.

Barth, Erling: sysselsetting i Store norske leksikon på snl.no. Hentet 4. november 2023 fra <https://snl.no/sysselsetting>

Barth, Erling: visjon i Store norske leksikon på snl.no. Hentet 4. november 2023 fra <https://snl.no/visjon>

Becker, H.S. (1991). *Outsiders: Studies in the sociology of deviance*. New York: The free press.

Dalland, O. (2022). *Metode og oppgaveskriving*. Gyldendal akademisk.

Frank, A. W. (2010). *Letting stories breathe: A socio-narratology*. University of Chicago Press.

Frank, A.W. (2012). *Practicicing Dialogical Narrative Analysis`*. IJ.A.Holstein & J.F.Gubrium (Red.), *Varietes of Narrative Analysis* (s.33-52).Sage.

Giordano, P. C., Cernkovich, S. A. & Rudolph, J. L. (2002). Gender, Crime and Desistance: Toward a Theory of Cognitive Transformation. *American Journal of Sociology*, 107(4), 990-1064. <https://doi.org/10.1086/343191>

Gjeruldsen, K., & Jensen, E. (2021). «Alt er jo egeninnsats»—Kvinnerens vendepunkter bort fra kriminalitet. *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskap*, 108(1), 215-235.

Gottfredson, M. R., & Hirschi, T. (1990). *A general theory of crime*. Stanford University Press.

Graham, H. & McNeill, F. (2017). Desistance: Envisioning Futures. In P. Carlen & L. Ayres França (Eds.), *Alternative Criminologies* (s. 433-451). London: Routledge

Justisdepartementet. (2008). *Straff som virker-mindre kriminalitet-tryggere samfunn* (St.meld.nr.37 2007-2008) Oslo: Justisdepartementet.

Justis og politidepartementet.(2006). *Rask reaksjon-tiltak mot soningskø og for bedre innhold i soningen. Oversikt over tiltak og høring på aktuelle lovendringer*. Hentet fra : https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/jd/prm/2006/0049/ddd/pdfv/280846-raskreaksjon_tiltak_mot_soningsko.pdf

Kriminalomsorgsdirektoratet (2021) Rapport, utvidelse av straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

Kriminalomsorgsdirektoratet (2021) Virksomhetsstrategi for kriminalomsorgen 2021-2026.

Kriminalomsorgsdirektoratet (2023) Årsrapport 2022.

Kriminalomsorgsdirektoratet (2023) Fakta ark. Hentet fra:

<https://www.kriminalomsorgen.no/getfile.php/4828158.823.uakijkk77ziiw/Elektronisk+kontoll+-+Faktaark+-+jan+2021+%28002%29.pdf>

Maruna, S. (2001). Making good: how ex-convicts re-form and rebuild their lives.

Washington, D.C.: American Psychological Association.

McNeill, F., Farrall, S., Lightowler, C., & Maruna, S. (2012). How and why people stop offending: discovering desistance. Insights evidence summary to support social services in Scotland.

McNeill, F. (2016). The fuel in the tank or the hole in the boat? Can sanctions support desistance? I.J.Shapland, S.Farrall & A.Bottoms (red.), Global perspectives on desistance: rethinking what we know and looking to the future (s.265-281).Routledge.

Norsk forening for kriminalreform (2023) Om, hentet 05.11.23 Fra : <https://krom.no/omg>

Nugent, B., & Schinkel, M. (2016). The pains of desistance. *Criminology & Criminal Justice*, 16(5), 568-584.

Ot.prp. nr. 31 (2006–2007) Om lov om endringer i straffegjennomføringsloven mv. (tiltak for å avvikle soningskøen og bedre innholdet i soningen mv.) Fra:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/00f6206baab447f79de8ede6beb7222e/no/pdfs/otp200620070031000dddpdfs.pdf>

Prop.132 L (2010-2019). Endring i straffegjennomføringsloven. Fra:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-132-l-20182019/id2654966/>

Rasmussen, I., Vennemo, H., Sverdrup, S., & Haavardsholm, O. (2016). Vista Analyse Evaluering av soning med fotlenke.

Revoll, M. K. (2015). Innsattes levekår 2014. Før, under og etter soning.

Riksrevisjonen (2022). Dokument 3:4 (2022-2023). Helse, opplærings og velferdstjenester til innsatte i fengsel.

- Rokkan, T. (2012). Straffgjennomføring med elektronisk kontroll: Evalueringsrapport 2: Hva er innhold i straffgjennomføring med elektronisk kontroll?
- Sampson, R. J., & Laub, J. H. (2003). Desistance from crime over the life course. In *Handbook of the life course* (pp. 295-309). Boston, MA: Springer US.
- Skardhamar, T. (2013). Straffgjennomføring med elektronisk kontroll i Norge.
- Skardhamar, T., & Savolainen, J. (2012). Does employment contribute to desistance? Offending trajectories of crime-prone men around the time of job entry (No. 716). Discussion Papers.
- Skardhamar, T., & Savolainen, J. (2014). Changes in criminal offending around the time of job entry: A study of employment and desistance. *Criminology*, 52(2), 263-291.
- Skatvedt, A. (2020). Bedringens sosiologi: om potensialet i hverdagslig samhandling. Fagbokforlaget.
- Soltveit, J. H. (2020). Forebygging av ny kriminalitet: Desistance og gjenopprettende prosesser. Hentet fra <https://kriminalitetsforebygging.no/forebygging-av-ny-kriminalitet-desistance-og-gjenopprettende-prosesser/>
- St.meld. 27 (1997-98). Om kriminalomsorgen. Det kongelige justis- og politidepartement.
- St.meld. 37 (2007-2008a). Straff som virker – mindre kriminalitet – tryggere samfunn. Justis- og beredskapsdepartementet.
- Straffgjennomføringsloven. (2021). Lov om gjennomføring av straff (LOV-2001-05-18-21). Lovdata: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2001-05-18-21>
- Todd-Kvam, J. (2019). An Unpaid Debt to Society: How ‘Punishment Debt’ Affects Reintegration and Desistance from Crime in Norway, *The British Journal of Criminology*, 59(6), 1478–1497 Hentet fra <https://doi.org/10.1093/bjc/azz024>
- Aagesen, A., & Ander, B. H. B. (2022). Er-Vil-Kan: Et styrkebasert rus-og livsmestringsprogram.

6.1 Selvvalgt litteratur.

Forfatter(e)	Tittel	Forlag / Tidsskrift	År	Kapitler/ Sider	Antall sider
Aase,K.Skardhamar,T.	Desistance from crime. How much can be explained by life course transitions ?	Statistics Norway Research department. NO.791	2014		10
Andersen,S.,Hyatt.,& Telle,K.	Exploring the unintended consequences of implementing electronic monitoring on sentencing in Norway.	Nordic journal of criminology Vol.21,NO 2.	2020	129-151	22
Bhuller, M., Dahl, G., Lutken, K., Mogstad, M.	Inkarserasjon, recidivism, and employment	Department of Economics, University of Oslo	2019	1-46	46
Carlsson,C.	Using `Turning points ‘to understand processes of change in Offending: Notes from a Swedish study on life courses and crime.	The British Journal of Criminology,52(1)	2012		16
Chen,G.	Building recovery capital: The role of “hitting Bottom” in desistance and recovery from substance Abuse and Crime.	Journal of Psychoactive drugs,50(5)	2018	420-429	9
Gadd,D.	Review essay Making criminology good: A response to Shadd Maruna	The Howard journal Vol.42 No 3.	2003	316-322	6
Gayney,R.R.,& Payne,B.K.	Understanding the experience og house arrest with electronic monitoring: An analysis of quantative and qualitative data.	International Journal of offender therapy and comparative criminology.	2000		12
Gålnander,R.	Desistance From Crime to What? Exploring future aspirations and their implications for	Feminist Criminology,15(s)	2020	255-277	22

	processes of desistance.				
Hansen, I.L.S., Bråthen, K., Aagesen, Aa., & Lien, L.	Bedre livsmestring og sosial inkludering.En behovsanalyse av Blå kors`gatenære tiltak og steg for steg.	Fafo-rapport 2019:10.	2019	Kapittel 3 og s.73-76.	11
Hucklesby,A.	Understanding offenders 'compliance: A case study of electronically monitored curfew orders.	Journal of law and society.	2009		23
Hucklesby,A.,Beyens,K.,& Boone,M.	Comparing electronic monitoring regimes: Length, breath, depth and weight equal tightness.	Sage journals	2021		18
Laurie,E.,Maglione,G.	The electronic monitoring of offenders in context: From policy to political Logics	Springer	2019	685-702	17
Lekve,J.H.	Soning med elektronisk kontroll.En kvalitativ studie av domfelte som soner med fotlenke og ansatte I friomsorgen om soning med fotlenke.	Universitetet i Bergen.	2021		104
McNeill,F.,Maruna,S.	Giving up and giving back: Desistance generativity and social work with offenders, 48.	Jessica Kingsley publishers	2007	224-339	115
Rasmussen, I., Vennemo, H., Sverdrup, S. og Haavardsholm, O.	VISTA-analyse. Evaluering av soning med fotlenke	Vista analyse	2016	Kapittel 3,5,7 og 8.	44
Skardhamar,T. & Savolainen,J.	Changes in criminal offending around the time of job entry: A study of employment and desistance.	Criminology,52(2)	2014	263-291	28
Rodermond, E., Kruttschnitt, C., Slotboom, A. M., & Bijleveld, C. C.	Female desistance: A review of the literature.	European journal of criminology,13(1)	2016	3-28	25

Skardhamar,T.,& Telle,K.	Livet etter soning-hindrer arbeid tilbakefall.	Samfunnspeilet,4.	2009	47-53	7
Villman,E.	Early release from prison with electronic monitoring: Hook for or hindrance to change?	Sage	2022		17
Villman,E.	Work, support and solitude: prisoners`desistance expectations and self-regulating strategies.	Journal of offender rehabilitation Vol 60, No 2.	2021	95-116.	21
Weaver,B.,Tata,S.,Munro,M.,Barry, M.	The failure of recall to prison : Early release, Front-Door and Back-Door sentencing and the revolving prison door in Scotland	European Journal of probation. Vol.4, NO1.	2012	85-98	13

Metodepensum.

Dalland, O.	Metode og oppgaveskriving	Gyldendal Norsk forlag AS	2021	01-272	272.
-------------	---------------------------	---------------------------	------	--------	------

